

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

МАТЕРІАЛИ **ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ** **НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-** **КОНФЕРЕНЦІЇ**

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМ ДЕРЖАВНИМИ ТА
МІЖНАРОДНИМИ ПРОЕКТАМИ НА БАЗІ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ АГРАРНОГО
ПРОФІЛЮ

Херсон - 2020

ЗМІСТ

<i>ТзОВ «Мавіста. Студентська служба працевлаштування</i> Нові можливості для студентів з «Мавіста»	4
<i>Dashevska Larisa</i> Role of grants in development of society	10
<i>Лебедєва Надія Анатоліївна</i> Аналіз стану рослинності території Центрального Іраку з використанням даних дистанційного зондування Землі та ГС-технологій	14
<i>Коржов Євген Іванович, Рудницький Євгеній Андрійович, Сілін Микола Миколайович</i> Значення міжнародних організацій при реалізації проектів з покращення екологічного стану водних об'єктів Півдня України на початку XXI століття	19
<i>Боліла Світлана Юріївна</i> Шляхи активізації діяльності створювачів інноваційного продукту в освітньому середовищі аграрної сфери	25
<i>Морозов Роман Володимирович, Чекамова Олена Іванівна</i> Теоретичні засади наукового забезпечення інноваційного напрямку розвитку галузі рисівництва в Україні	29
<i>Нежлукченко Тетяна Іванівна, Папакіна Наталія Сергіївна, Нежлукченко Наталя Валентинівна, Аверчева Наталя Олександрівна</i> Оцінка впливу змін клімату та ризиків для тваринництва	40
<i>Нежлукченко Тетяна Іванівна, Пічура Віталій Іванович, Папакіна Наталія Сергіївна, Нежлукченко Наталя Валентинівна</i> Тенденції зміни кліматичних умов півдня України для галузі вівчарства	44
<i>Мамедов Садіяр Мухтасович</i> Аспірантське дослідження як результат реалізації міжнародного проекту «ЕСОІМРАСТ»	49
<i>Папакіна Наталія Сергіївна, Нежлукченко Наталя Валентинівна</i> Модернізація освіти і підготовка кадрів в умовах технологічних викликів сьогодення	55
<i>Соболь Ольга Михайлівна</i> Досвід участі здобувачів вищої освіти біолого – технологічного факультету у заході міжнародного проекту «The handling with horses at liberty»	60

ОЦІНКА ВПЛИВІВ ЗМІН КЛІМАТУ ТА РИЗИКІВ ДЛЯ ТВАРИННИЦТВА

Нежлукченко Тетяна Іванівна
МНАУ, м.Миколаїв, Україна
Папакіна Наталія Сергіївна,
Нежлукченко Наталя Валентинівна,
Аверчева Наталя Олександрівна ук
ДВНЗ « Херсонський державний
аграрний університет»
м.Херсон, Україна

Україна в цілому, південні області зокрема, стають дедалі більш вразливими до зміни клімату — посухи, екстремально високі температури, малоефективні опади, скорочення зрошуваних площ зумовлюють нестабільність урожайності сільськогосподарських культур у південних областях України. Прогнозується, що подальша зміна клімату призведе до більш високих температур, змін у кількості та режимі випадіння опадів, більш жорстких і тривалих посух, зниження доступності води.

Внаслідок посилення посушливості клімату, яке є очевидним наразі та ймовірним за сценаріями зміни клімату, за відсутності заходів з адаптації у південних областях найімовірніше відбудеться зменшення врожайності майже всіх сільськогосподарських культур у межах від 10 до 20%, у разі реалізації більш жорсткого сценарію — від 25% до 50% уже до 2050 року.

За регіональними сценаріями зміни клімату очікується, що підвищення середньої температури повітря у південних областях триватиме і посилиться в найближчому майбутньому. За сценаріями середньої перспективи (до 2050 р.) підвищення середньої річної температури повітря складе близько 1.5°C, що значно вище, ніж сучасне підвищення (поки що менше 1°C). Максимальне потепління очікується влітку. Підвищення температури прогножуються також у рамках сценаріїв найближчої та довгострокової перспективи. Незважаючи на те, що точна міра очікуваного

потепління лишається невизначеною, загальна тенденція до нього очевидна.

У південних областях, як і в країні загалом, відбулося значне скорочення виробництва продукції тваринництва [1,2]. Часто відбувається розвиток виробництва без урахування відповідних кліматичних умов.

Очевидно, що кліматичний фактор значною мірою впливає на особливості кормової бази та годівлі тварин, охоплюючи тривалість пасовищного періоду утримання великої рогатої худоби, та зумовлює вибір:

- видів та порід сільськогосподарських тварин;
- типів тваринницьких приміщень і матеріалів для будівництва;
- технологій обігріву та охолодження приміщень;
- технологій виробництва, зокрема способів утримання тварин.

Впливи зміни клімату на тваринництво [2] охоплюють:

- вплив на корми;
- прямі впливи зміни температури і наявності води на тварин;
- непрямий вплив через хвороби тварин.

Зміни клімату впливають на пасовищні угіддя. При потеплінні у низці регіонів світу подовжується вегетаційний період для кормових культур, проте їх якість знижується.

У південних областях України підвищення температур і посилення посушливості у весняно-літній період року в поєднанні зі зменшенням площ зрошувальних земель призведуть до падіння врожайності багаторічних трав і скорочення періоду наявності соковитого зеленого корму. Зазначена тенденція, ймовірно, негативно позначиться на кормовій базі тваринництва, особливо для господарств населення. Це впливає з того, що у структурі витрат кормів для худоби та птиці у господарствах населення (за даними по Україні в цілому) найбільша частина припадає на соковиті корми — 34,7% до загального обсягу, концентровані — 30,9%; у сільськогосподарських підприємствах, навпаки, концентровані корми

складають 71,4%, соковиті — 15,5%. Загалом по Україні посівні площі під кормовими культурами в господарствах населення збільшилися майже на 60%, у сільськогосподарських підприємствах — зменшилися в 7 разів [2]. При цьому слід зазначити, що кількість і якість власних кормів є важливим чинником конкурентоспроможності виробництва м'яса усіх видів, а також молока (витрати на корми в собівартості молока становили 47,9%, на вирощування великої рогатої худоби на м'ясо — 56%) [3].

В Україні не проведено системних досліджень впливів зміни клімату як у цілому на галузь тваринництва, так і на його підгалузі (скотарство, свинарство та вівчарство). Отож у державі немає рекомендацій щодо заходів з підвищення стійкості тваринництва до зміни клімату.

У рамках міжнародного проекту «Ecoimpact» співробітниками кафедри генетики та розведення сільськогосподарських тварин ім. В.П. Коваленка ХГАЕУ проведено дослідження впливу зміни клімату на тваринництво. Розглянуто регіональні параметри фактичних та очікуваних змін клімату як чинників та вивчено специфічну вразливість господарств різних категорій (сільськогосподарські підприємства — великі, середні, малі, фермерські господарства, господарства населення) за показниками продуктивності тварин. Основною проблемою і першочерговим завданням стало виокремлення кліматичних чинників зміни показників продуктивності з-поміж інших, переважно соціально-економічних, що надало можливість визначити напрями вдосконалення технологій утримання та годівлі тварин.

Як на державному, так і на регіональному рівнях бракує цілеспрямованої інформаційної політики щодо кліматичних змін, зокрема, засобів доведення до сільськогосподарських товаровиробників м'яса всіх видів, молока та вовни інформації про вплив зміни клімату на ведення виробництва, охоплюючи зростання загроз та ризиків від екстремальних кліматичних явищ, а також переваг від запровадження адаптаційних заходів. При цьому інформаційно-консультативне забезпечення, наукові дослідження та освітня діяльність є роз'єднаними, і не тільки щодо

кліматичних змін, що не сприяє досягненню стійкого зростання продуктивності тваринництва.

Із вище викладеного, на основі оцінок ризиків на поточний час, на середньо- та довгострокову перспективу слід звертати увагу на кількісні та якісні оцінки вразливості до зміни клімату продуктивності тваринництва.

Література:

1. Валова продукція сільського господарства України за 2019 рік. Остаточні дані. Статистичний бюлетень. Державна служба статистики України. — Київ, 2020.
2. Тваринництво України. 2019 рік. Статистичний збірник. Державна служба статистики України. — Київ, 2020 р.
3. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2019 рік. Статистичний бюлетень. Державна служба статистики України. — Київ, 2020 р.